

Національний університет
водного господарства та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури
Кафедра архітектури та середовищного дизайну

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

О.А. Лагоднюк

“_____” _____ 2018 р.

03-08-31

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

**Універсальне проектування громадських будівель: заклади
освіти**

**UNIVERSAL DESIGN OF PUBLIC BUILDINGS:
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

Спеціальність
Specialty

Всі спеціальності
All specialties

Рівне – 2018

Національний університет

Робоча програма для студентів з навчальної дисципліни
«Універсальне проектування громадських будівель: заклади освіти» за всіма спеціальностями НУВГП. Рівне: НУВГП, 2018.
- 16 с.

Розробник: Н.В. Лушнікова, доцент, канд. техн. наук, доцент
кафедри архітектури та середовищного дизайну
НУВГП

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри архітектури та
середовищного дизайну
Протокол від «27» вересня 2018 року № 3

Завідувач кафедри _____ О.Л. Михайлишин

Схвалено науково-методичною радою Національного
університету водного господарства та природокористування

Протокол від « _____ » жовтня 2018 року № _____

Голова науково-методичної ради _____ О.А. Лагоднюк

© Н.В. Лушнікова, 2018 рік
© НУВГП, 2018 рік

Вступ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок для проектування та реконструкції закладів освіти з метою забезпечення їх універсальної доступності. Згідно Державних будівельних норм, при проектуванні всіх закладів освіти необхідно забезпечувати доступність учнів та студентів, працівників, що відносяться до маломобільних груп населення, та осіб з інвалідністю до будівель та умови для організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Даний курс призначено насамперед для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування. Проте курс може бути цікавим для студентів суміжної спеціальності 192 Будівництво та цивільна інженерія (освітні програми «Промислове і цивільне будівництво», «Міське будівництво і господарство»), а також усім, хто бажає ознайомитися із базовим підходами універсального проектування закладів.

Курс є складовою частиною циклу дисциплін спеціальної фахової підготовки студентів за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування. Його вивчення передбачає наявність знань із суміжних курсів: «Законодавство і сучасні проблеми архітектури», «Соціально-економічні основи архітектурного проектування будівель і споруд». Студентам рекомендується використовувати наведені в програмі підходи при підготовці атестаційних магістерських робіт за відповідною тематикою, а також при виконанні курсових проектів під час вивчення дисципліни «Архітектурне проектування та «Архітектурно-дизайнерське проектування».

Дану робочу програму розроблено за результатами навчання в Школі універсального дизайну для викладачів та викладачок ВНЗ та з використанням матеріалів, наданих викладачами Школи. Проект реалізовується в рамках Спільної Програми «Сприяння інтеграційній політиці та послугам людей з інвалідністю в Україні», що впроваджується Програмою розвитку ООН у співпраці з Всесвітньою організацією охорони

Національний університет
здоров'я (ВООЗ) та Міжнародною організацією праці (МОП) за
підтримки Партнерства ООН з питань реалізації прав людей з
інвалідністю.

Анотація

В сучасних умовах зміни нормативних вимог до проектування закладів освіти необхідною умовою є забезпечення доступності закладів освіти для маломобільних груп населення, які відповідають принципам концепції універсального дизайну (універсального проектування).

В фаховому контексті універсальне проектування має на меті зробити архітектурне середовище максимально придатним для використання для всіх користувачів. При цьому можливе використання допоміжних пристроїв для конкретних груп людей з інвалідністю, де це необхідно.

Дана навчальна дисципліна розкриває основні положення проектування закладів освіти відповідно до нових нормативних вимог та згідно принципів універсального дизайну.

Ключові слова: універсальне проектування, архітектура, заклад освіти.

Abstract

In modern terms of changes of standards of architectural design, the educational institutions should be the first to provide architectural accessibility for low-mobility groups to meet the principles of Universal Design.

In architectural context, universal design is the design of building and environments to make them accessible to all people, regardless of age, disability or other factors. This may involve the use of auxiliary devices for specific groups of people with disabilities, when appropriate.

The course highlights the basic approaches to design of buildings and territories of educational institutions according to educational institution universal design principles and newly submitted standards.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Keywords: universal design, architecture, educational institution.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Всі спеціальності НУВГП	Вибір вищого навчального закладу
Модулів – 3		Рік підготовки
Змістових модулів – 3		5-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість годин – 90		9-й (10-й) Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4		Рівень вищої освіти: магістр
	Практичні	
	16 год	
	Самостійна робота	
	32 год	
	Індивідуальні завдання:	
	26 год	
Вид контролю:		
	залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): 35% до 65%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета даної дисципліни полягає у формуванні уявлень про особливості використання підходів універсального дизайну в проектуванні громадських будівель на прикладі закладів освіти.

Завдання навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із основними теоретичними та практичними засадами проектування закладів освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- витоки концепції універсального дизайну;
- понятійно-термінологічний апарат в галузях архітектури громадських будівель, зокрема закладів освіти, та універсального дизайну;
- основні принципи універсального дизайну в контексті архітектури та містобудування;
- основні підходи до проектування громадських будівель, зокрема закладів освіти, відповідно до принципів універсального дизайну.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти**:

- застосовувати основні положення концепції універсального дизайну в проектній діяльності;
- аналізувати особливості існуючих закладів освіти і громадських будівель загалом, визначати, їхні переваги та проблемні аспекти;
- визначати особливості проектування закладів освіти відповідно до принципів універсального дизайну;
- визначати цілі та шляхи створення власного арсеналу формотворчих засобів в різних проектних ситуаціях;
- на основі отриманих знань та у взаємодії з теоретичними положеннями суміжних дисциплін приймати обґрунтовані, раціональні та оригінальні проектні рішення закладів освіти, враховуючи принципи і підходи універсального дизайну.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні положення універсального проектування закладів освіти

Тема 1. Основи проектування закладів освіти. Основні поняття. Класифікація закладів освіти. Загальні положення проектування.

Тема 2. Основні положення концепції універсального дизайну. Основні поняття. Витоки, підходи, корисні для універсального дизайну. Принципи універсального дизайну. Архітектурна доступність будівель і споруд з позицій універсального дизайну

Змістовий модуль 2. Особливості проектування будинків і споруд закладів освіти відповідно до положень універсального дизайну

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення проектування закладів освіти при використанні універсальних підходів. Нормативні документи України. Міжнародні нормативні документи. Кодекси доступності та інші інструктивні документи

Тема 4. Об'ємно-просторові та інженерні рішення закладів освіти відповідно до положень універсального дизайну. Критерії доступності. Об'ємно-просторові рішення. Інженерні рішення

Змістовий модуль 3. Підходи до проектування і реконструкції закладів освіти

Тема 5. Підходи універсального дизайну в проектуванні і реконструкції закладів освіти в світі. Аналіз підходів. Архітектурно-планувальні та об'ємно-просторові рішення будівель закладів освіти

Тема 6. Досвід розробки проектів сучасних закладів освіти в Україні. Аудит доступності. Концептуальні проекти закладів освіти

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		л	пр	інд	ср
Змістовий модуль 1. Основні положення універсального проектування закладів освіти					
Тема 1. Основи проектування закладів освіти	12	2	2	4	4
Тема 2. Основні положення концепції універсального дизайну	15	3	3	4	5
Змістовий модуль 2. Особливості проектування будинків і споруд закладів освіти відповідно до положень універсального дизайну					
Тема 3. Нормативно-правове забезпечення проектування закладів освіти при використанні універсальних підходів	12	2	2	4	4
Тема 4. Об'ємно-просторові та інженерні рішення закладів освіти відповідно до положень універсального дизайну	16	3	3	4	5
Змістовий модуль 3. Підходи до проектування і реконструкції закладів освіти					
Тема 5. Підходи універсального дизайну в проектуванні і реконструкції закладів освіти в світі	18	3	3	5	7
Тема 6. Досвід розробки проектів сучасних закладів освіти в Україні	18	3	3	5	7
Усього годин	90	16	16	26	32

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Особливості проектування закладів освіти	2
2	Підходи до проектування закладів освіти з позицій універсального дизайну	2
3	Виконання аудиту доступності (на прикладі одного з навчальних корпусів НУВГП)	2
4	Вибір об'єкту для виконання ескізного проекту реконструкції з врахуванням сучасних нормативних вимог та підходів УД	2
5	Ознайомлення із успішними кейсами проектування, будівництва та реконструкції закладів освіти в світі	2
6	Розробка ескізного проекту	2
7	Розробка ескізного проекту	2
8	Захист ескізного проекту	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

підготовка до аудиторних занять – 10 год;

підготовка до контрольних заходів – 22 год;

виконання індивідуальних завдань (ескізних проектів) – 26 год.

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Для виконання ескізного проекту реконструкції будівлі закладу освіти студенти обирають один із навчальних корпусів НУВГП або іншого закладу в м. Рівне за бажанням і погодженням керівника проекту. Допускається виконання ескізних проектів в групах до 3-х осіб. Захист проектів здійснюється на останньому практичному занятті.

8. Методи навчання

Під час лекцій використовуються мультимедійні презентації. Під час практичних занять виконується перегляд мультимедійних презентацій на лекціях, виконання практичних завдань (на пленерах та в аудиторії).

9. Методи контролю

1 Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни передбачає оцінку систематичності (в тому числі відвідування занять) виконання завдань та проводиться в усній формі як перевірка готовності до практичних занять.

2. Контроль самостійної роботи проводиться за індивідуальними завданнями – шляхом перевірки робіт, вчасності їх виконання та захисту.

3. Підсумковий контроль знань відбувається у формі заліку.

Для діагностики знань використовується ЄКТС зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання для заліку

Поточне тестування та самостійна робота						Індивідуальне завдання (ескізний проект)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для заліку
90-100	Национальный университет водного хозяйства та природокористування зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Основна

1. Універсальний дизайн. – Режим доступу: <http://ud.org.ua>
2. Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Архітектурна доступність шкіл: навч.-метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. — К., 2012. — 88с. – Режим доступу: <http://ud.org.ua/biblioteka/books/177-navchalno-metodichnij-posibnik-arkhitekturna-dostupnist-shkil>
3. Азін В. О., Байда Л. Ю., Грибальський Я. В., Красюкова-Еннс О. В. Доступність та універсальний дизайн : навч.-

метод. посіб./ за заг. ред. Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс
О. В. — К., 2013. —128с. – Режим доступу:

http://ud.org.ua/images/pdf/Dostupnist_ta_universalniy_dizayn.pdf

4. Безперешкодний доступ людей з інвалідністю та маломобільних груп населення: принципи та рекомендації. – Режим доступу: http://www.pervomaisk.mk.ua/userfiles/безперешкодний_доступ_людей_з_інвалідністю.pdf
5. Іванова О. Презентація категорії «Універсальний дизайн». 7.10.2017. – Режим доступу: <http://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/280-prezentatsiya-kategoriji-universalnij-dizajn-v-ramkakh-konkursu-get-me-to-the-top>
6. Печончик Т., Виртосу І. Універсальний Дизайн: практичні поради для кожного. Упорядники: Л. Байда, А. Стеценко, К. Баграмян. 2015. - Режим доступу: <http://ud.org.ua/biblioteka/books/87-universalnij-dizajn-praktichni-poradi-dlya-kozhnogo>
7. Самко А., Іванова О. Універсальний дизайн та інклюзивне дизайн-мислення. 25-26.09.2017. – Режим доступу: ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/279-universalnij-dizajn-ta-inklyuzivne-dizajn-mislennya
8. Скрипка Н., Грибальський Я., Азін В. Посібник «Доступність до об'єктів житлового та громадського призначення для людей з інвалідністю» (методичний посібник, видання V (доповнене)) підготовлено Всеукраїнським громадським соціальнополітичним об'єднанням «Національна Асамблея інвалідів України». – К.: Видавництво «Київська правда», 2012 – Режим доступу: http://ud.org.ua/images/pdf/Dostupnist_do_objektiv.pdf
9. Школа для кожного: посібник/Упорядник: Байда Л. Ю. – К., 2015. – 60 с. – Режим доступу: <http://ud.org.ua/biblioteka/books/202-navchalnij-posibnik-shkola-dlya-kozhnogo>

Допоміжна

1. Азін В. Доступність в інфраструктурі. - Режим доступу: <http://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/217-dostupnist-v-infrastrukturii>
2. Анкета визначення доступності. – Режим доступу: <http://ud.org.ua/2017-11-15-14-12-34/anketa-viznachennya-dostupnosti>
3. Анкета визначення доступності будівель та споруд громадського призначення та прилеглої до них території для осіб з інвалідністю та мало мобільних груп населення. – Режим доступу: <http://gud.rv.ua/aazgp.doc>.
4. Байда Л. Універсальний дизайн в сфері освіти. – Режим доступу: <http://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/212-universalnij-dizajn-v-sferi-osviti>
6. Нова українська школа. – Режим доступу: nus.org.ua
7. Порадник щодо створення доступного середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Створений за підтримки Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю. – Режим доступу: shev.kievcity.gov.ua/files/2017/12/11/poradnik.pdf
8. Софій Н. Інклюзивна освіта й універсальний дизайн. – Режим доступу: <http://ud.org.ua/biblioteka/prezentatsiji/211-inklyuzivna-osvita-j-universalnij-dizajn>
9. Чому доступність є важливою? – Режим доступу: http://ud.org.ua/images/pdf/Chomu_dostupnist_e_vazhlyvoyu.pdf
10. Achieving full participation through Universal Design. Report drawn up by Mr Suren Ginnerup. - Council of Europe Publishing, 2009. – Available at: universaldesign.ie/News-events/.../Jean-Marie-Vanhove.pdf
11. Inclusive Buildings, Products & Services: Challenges in Universal Design. Ed. by T. Vavik. – Trondheim: Tapir Academic Press, 2009. – 270 p.
12. McGuire J.M., Scott S.S., Shaw S.F. Universal Design and Its Applications in Educational Environments. – Remedial and Special Education. – Vol. 27(3), May/June 2006, pp.166–175. – Available at:

https://www.regent.edu/acad/schedu/pdfs/UD_Article_2006.pdf

13. Ronald L. Mace on NC State University, College of Design. Design.ncsu.edu. Retrieved 2013-07-26. – Available at: https://projects.ncsu.edu/ncsu/design/cud/about_us/usronmace.htm
14. The Code on Accessibility in the Built Environment 2013. Building and Construction Authority. – Available at: https://www.bca.gov.sg/BarrierFree/others/ACCESSIBILITY_CODE_2013.pdf
15. Universal Design Guide for Public Places 2016. BCA universal design guide/- Available at: <http://www.bca.gov.sg/friendlybuilding/Contents/Contents.aspx?ContId=454>
16. What-is-Universal-Design/UD-Organisations/Centre for Excellence in Universal Design (CEUD) <http://universaldesign.ie/>

Нормативні документи

1. Закон України «Про архітектурну діяльність». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14>
2. Закон України «Про будівельні норми». — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1704-17>
3. Закон України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності». - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208/94-%D0%B2%D1%80>
4. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»
5. ДБН Б.2.2-12:2018. Планування і забудова територій
6. ДБН В.2.2-17: 2006. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення
7. ДБН В.2.2-3:2018. Заклади освіти. Будинки і споруди
ДБН В.2.2-4:2018 Заклади дошкільної освіти. Будинки і споруди
8. ДСТУ-Н В.2.2-31-2011. Настанова з облаштування

будинків і споруд цивільного призначення елементами доступності для осіб з вадами зору та слуху.

9. Конвенція ООН про права інвалідів: Резолюція Генеральної асамблеї ООН № 61/106, прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН 2006 року (Ратифіковано Законом України № 1767-VI від 16.12.2009). — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
10. Конвенція про права дитини. (Ратифіковано Постановою ВР N 789-XII (789-12) від 27.02.91). – Режим доступу: <http://ud.org.ua/zakonodavstvo/mizhnarodni-dokumenti-ta-standarti/168-2013-01-17-11-19-11>.
11. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01 жовтня 2010 року № 912 "Про затвердження Концепції розвитку інклюзивної освіти". – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 року № 872 "Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах". – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF>
13. Рекомендація CM/Rec(2009)8 Комітету міністрів державам-членам, щодо досягнення повноцінної участі завдяки Універсальному проектуванню і дизайну/ - Режим доступу: <http://ud.org.ua/zakonodavstvo/mizhnarodni-dokumenti-ta-standarti/172-cmrec20098>
14. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 48/96. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_306

12. Інформаційні ресурси

1. Стандарт вищої світи за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» рівнем вищої освіти магістр.
2. Державна науково архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnabb.org/>
3. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.libr.rv.ua/>
4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>
http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php
5. Цифровий репозиторій ХНУГХ ім. А.Н. Бекетова / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://eprints.kname.edu.ua/>
6. Цифровий репозиторій НУВГП / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/>